

کهن دین دمار کسان

هناوند و کسان از دوره های پیش از تاریخ تا امروز

مترجم: کیانی

کاپوش های تکیان

با تمام

ر. کیشین ارج کیشینو
مترجم: کیانی و سهرابی

گیان، علی اکبر، ۱۳۰۶ - ۱۳۹۴.

کهن دیار گیان: نگاهی به تاریخ و فرهنگ نهاوند و گیان از دوره‌های پیش از تاریخ تا امروز... مولفین علی اکبر گیانی، مرتضی گیانی. به انضمام کاوش‌های تپه گیان/ نویسنده رومن گیرشمن، جورج کنتنو؛ مترجم میلاد سهرابی پیلهرودی؛ ویراستار مجتبی مقدسی تهران: سفیر اردهال، ۱۴۰۰.

ص ۷۱۶.

۹۷۸-۶۰۰-۳۱۳-۹۴۱-۱

فیپا

فولیل دوتپه گیان: Fouilles du tepe - Giyan pres de Nahavend 1931 et 1932. عنوان اصلی:

نگاهی به تاریخ و فرهنگ نهاوند و گیان از دوره‌های پیش از تاریخ تا امروز...

گیان (Giyān Iran)

نهاوند (Nahavand Iran)

تپه گیان (نهاوند) (Tappeh Giyan Iran)

گیانی، مرتضی، ۱۳۵۹ -

گیرشمن، رومن، ۱۸۹۵-۱۹۷۹ م.

Ghirshman, Roman

کونتنو، ژرژ، ۱۸۷۷- م.

Contenau, Georges

سهرابی پیلهرودی، میلاد، ۱۳۵۷- مترجم

مقدسی، مجتبی، ۱۳۳۹ -، ویراستار

DSR۲۱۱۷

۹۵۵/۴۳۲۶

۸۶۹۹۰۴۶

مرتضی

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

عنوان دیگر

موضوع

موضوع

شماره افزوده

شماره افزوده

شماره افزوده

شماره افزوده

شماره افزوده

شماره افزوده

شماره افزوده

رده بندی گنجره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

کهن دباړکیان

هناوند وکیان

از دوره های پیش از تاریخ تا امروز

علی اکبر کیانی اتمی کیانی

با تمام کاوش ها و کتب

ر. کیشین ا. ج. کیتو
مترجم: میلاد سهرابی

شابک: ۹۴۱-۱-۳۱۳-۶۰۰-۹۷۸

صفحه آرای، طراحی جلد: واحد آماده سازی نشر سفیر اردهال		
لیتوگرافی: نویسنده	چاپ: سفیر اردهال	صحافی: دوستان
نوبت چاپ: اول-۱۴۰۰	قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ تومان	
شمارگان: ۵۵۰ نسخه	شماره نشر: ۱-۹۲۵	
نشانی دفتر: تهران، خیابان مفتاح، خیابان سمیه، رو به روی بانک ملی ایران، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴		
تلفن مرکز پخش: ۸۸۳۱۹۳۴۲-۸۸۳۱۳۸۹۸	کد پستی: ۱۵۸۱۸-۷۴۷۱۵	
www.safirardehal.com	www.safirardehal.ir	e-mail:safirardehal@yahoo.com

© حق چاپ: ۱۴۰۰

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه برداری، اعم از زیرنویس، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستند نویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۳	سخن نویسنده
۱۵	پیشینه تقسیمات کشوری همدان
۱۶	شهرنهاد
۱۷	قلعه نهان
۲۲	جغرافیای طبیعی، جاذبه‌های گردشگری و اوضاع اجتماعی شهرستان نهاد
۲۲	الف) جغرافیای طبیعی
۲۲	ب) جاذبه‌های گردشگری
۲۳	ج) اوضاع اجتماعی
۲۴	جایگاه شهرستان در گذرگاه تاریخ
۲۶	موقعیت جغرافیایی
۲۶	مشخصات اقلیمی
۲۸	محدوده شهر
۳۱	راه‌ها (مسیرهای مواصلاتی)
۳۲	جاده سازی و خیابان کشی
۳۴	کوه‌ها و کوهپایه‌ها
۳۶	چشمه‌ها
۳۷	مراعات و چراگاه‌ها
۳۸	محصولات کشاورزی و گونه‌های زیست محیطی
۴۳	تأسیس بخش گیان در دهه ۳۰ شمسی
۴۴	برخی از روستاهای تابعه
۵۱	بخش گیان
۵۵	آثار باستانی
۵۵	تپه گیان
۵۶	دوران روستاشینی آغازین
۵۶	حفاری‌های غیرمجاز
۵۹	بررسی‌های تخصصی
۵۹	کاوش‌های گیرشمن
۶۲	دامنه تپه، آشکال و عوامل تخریب آن
۶۴	کاوش‌های باستان‌شناسی، علی خاکسار و همکاران

۴۷۲		کاتالوگ اشیای کشف شده خارج از گورها
۴۷۴		کاتالوگ استوانه‌ها و مهرها
۴۷۶		بررسی اشیاء
۴۷۷		خنجرها و چاقوها
۴۷۸		سنتجاق‌ها
۴۸۰		گوشواره
۴۸۰		گل سرهایی برای مو
۴۸۰		آویزها
۴۸۱		حکاکی، مهرها
۴۸۳		استوانه‌ها
۴۸۴		اشکال خشت‌های پخته
۴۸۶		شیشه، استوانه‌ها، بیضی‌ها و دایره‌ها
۴۸۶		سفال پخته به شکل استوانه‌های کوچک
۴۸۹		آرامگاهی با داده‌های ناقوس شکل
۴۹۱		سفال
۴۹۱		ایلام
۴۹۵		بین النهرین
۴۹۷		تپه گیان
۵۱۳		قبرهای نوع لرستان
۵۱۴		نتیجه گیری
۵۱۷		پیوست
۵۱۷		سفال لرستان در موزه لوور
۵۲۱		سفال‌های تپه حصار در موزه لوور
۵۲۵		زرفیابی تپه جمشیدی
۵۲۵		تپه
۵۳۲		برنرها
۵۳۳		جواهرات
۵۳۳		گلیپتیک‌ها
۵۳۵		سفال
۵۳۶		اسلحه‌ها
۵۳۷		زیور آلات
۵۴۲		فهرست قبرهای تپه جمشیدی
۵۴۷		خرده شکسته‌ها

۵۴۷	حفاری تپهٔ بد هورا.....
۵۴۷	تپه
۵۵۲	فهرست قبرهای بدهورا.....
۵۵۳	یادداشت‌هایی در مورد استخوان‌های سر
۵۶۴	آنالیز شیمیایی و مطالعه میکروگرافیک
۵۶۹	فهرست لایه‌های مورد مطالعه تپه گیان.....
۵۶۹	تپهٔ گیان
۵۷۲	تپهٔ جمشیدی
۵۷۳	تپهٔ بدهورا.....
۵۷۳	جدول ترتیب لایه‌ها بر حسب نمونه‌ها.....
۵۷۵	تپه گیان
۶۵۱	فصل اسناد
۶۸۷	منابع و مآخذ
۶۹۶	منابع خارجی
۶۹۷	لیست مجلات، روزنامه‌ها و مقالات
۶۹۸	لیست نهادها، ادارات و سازمانها
۶۹۹	مآخذ تصویرها و برخی اسناد
۷۰۱	نمایه مکان‌ها
۷۰۷	نمایه نام‌ها، طوایف و اقوام

نقشه‌ها

۴۱	نقشه ایران و موقعیت استان همدان.....
۵۳	ولایات نه‌اوند و خزل
۶۵	عرصهٔ واقعی تپه گیان.....
۹۵	محل کوه سی کباهوتیش
۹۸	موقعیت الی پی در نقشه
۱۰۲	مسیر تهاجم آشوری‌ها

تصاویر

۳۰	عکس هوایی گیان
۳۳	دورنمایی از شهرها.....
۶۱	لوله‌های سفالی
۷۶	تپهٔ گیان

۷۸	 نمونه هنر اشکانی
۸۵	 سنگ نگاره
۱۸۷	 محل قبرستان قدیمی
۱۹۰	 بقایای مقبره بابا احمد
۲۰۲	 دج (مهر گندم)
۲۰۹	 مزرعه خشخاش
۲۱۸	 بقایای پاسگاه و رازانه
۳۸۳	 تصاویر
۵۷۷	 تصاویر کتاب کاوش های تپه گیان

جدول ها

۲۷	 آمار دبی آب سراب گیان
۴۴	 جمعیت شهر گیان در سال های مختلف
۵۲	 آمار جمعیت روستاها
۷۴	 اشکال سفالینه ها
۸۲	 جدول آثار باستانی مناطق نهاوند
۴۴۴	 آرامگاه و قبرها

اسناد

۵۱	 اسناد بخش گیان
۵۸	 گزارش حفاری های غیر مجاز
۷۲	 نمونه کتیبه خطی تمدن گیان
۱۵۷	 گزارش زلزله از مناطق نهاوند
۱۶۱	 عریضه شاهزاده کیان میرزا
۱۶۴	 رقم حاتم خان شهاب الملک
۱۶۹	 عریضه کامران میرزا
۱۷۹	 خرید و فروش اراضی
۱۸۱	 خالصه های انتقالی
۱۹۷	 صورت مساحت اراضی
۲۰۷	 کشت خشخاش
۲۲۳	 طاحونه
۲۳۴	 اصلاحات ارضی
۲۴۰	 خانه انصاف

۲۴۵	نامهٔ آیت الله گلپایگانی
۲۶۴	نکاح نامه
۲۶۹	بارجهازی
۲۸۹	خط سیاق
۶۵۳	اتابکان لر
۶۵۴	سند ازدواج کیان میرزا
۶۵۵	تقسیم و واگذاری مناطق کوهستانی
۶۵۶ و ۶۵۷	اسامی حکام ولایات ایران
۶۵۸	رسید اجاره پوست
۶۵۹	گزارش تخریب قلعه ها
۶۶۰	مجوز حفاری آثار تاریخی
۶۶۱	مجوز حفاری تپهٔ گیان
۶۶۲	گزارش میدانی میراث فرهنگی
۶۶۳	پاسخ به درخواست احداث مدرسه راهنمایی
۶۶۴	گزارشی از وضعیت سراب ها
۶۶۵	تقسیم بندی آب
۶۶۶	اسناد بخش گیان در دههٔ ۳۰ شمسی
۶۶۹	توافق نامهٔ تقسیم اراضی
۶۷۰	مالکیت اراضی
۶۷۱	خانه انصاف
۶۷۲	کشت خشخاش
۶۷۷	امامزادگان ثلاث
۶۸۲	گزارش قحطی در نهاوند
۶۸۵	حملةٔ اشرار به نهاوند
۶۸۶	دستور جلوگیری از تعرضات مهر علی خان الشتری به نهاوند

مقدمه

ایران زمین جایگاه تمدن‌های بزرگی است که سینه خاک، داستان گوی فراز و فرود آنهاست. کاوشگرانی شیفته شناخت زندگی مردمان در گذشته‌های دور، چگونگی آن را با دانش و کوشش دیارانه خود از دل خاک برکشیده و در دسترس دل‌بستگان امروز و فردای این آگاهی‌ها نهاده‌اند. دستاورد این تلاش‌ها امروزه پیوند ما را با گذشته‌های خویش استوارتر می‌سازد و جایگاه و شیوه زندگی پیشینیان را به ما می‌نمایاند. گیان‌نهاد، سیلک کاشان، شوش‌بباروی (حصار) دامغان و جمشیدی لرستان در شمار کهن‌ترین جایگاه‌های این تمدن محسوب می‌شوند. رومن گیرشمن و ژرژ (جرج) کنتنوی فرانسوی در سال‌های ۱۹۲۸ و ۱۹۳۱ میلادی به کاوش تپه گیان پرداخته‌اند، و سپس مهرداد ملک‌زاده و علی خاکسار در سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۹۰ خورشیدی ادامه کار را پیگیری نمودند، اما همچنان بخش‌هایی مهم از جایگاه‌های کوهستانی و کوهپایه‌ای این گستره باستانی فرهنگ ما دست نخورده باقی مانده است.

می‌توان پنداشت که کند و کاو باستان‌شناسان در این پهنه می‌تواند روشنگر چهره‌هایی نو از زندگی گذشته مردمان فرهنگ آفرین این دیار باشد. کتابی که هم اکنون در دست دارید، سرگذشت شهر باستانی گیان‌نهاد است. گشتی که از هزاره‌های دور تا امروز را در بر می‌گیرد. بخش بزرگ این پژوهش، دستاورد سالیان دراز کوشش‌های مردی است دلبسته دانش و جوینده آگاهی از زادگاه و پیشینیان

خویش در گیان نهاوند و شناساندن آن به آیندگان. من نیز علاوه بر فراهم سازی این دست نوشته های ارزشمند، یافته های نویسن را در زمینه های تاریخ و فرهنگ مردم (چون شاهنامه خوانی، کین خواهی پیروز نهاوندی و راه های کهنی چون راه خاوه که پیوند دهنده مردمان این گستره آبادان و پرتکاپو بوده اند) بدان افزوده ام. فزون بر اینها، در پایان، پیوستی ارزشمند از کاوشگران فرانسوی نامدار تپه گیان، رومن گیرشمن و ژرژ کنتو (۱۳۱۱ شمسی) که برای نخستین بار به پارسی برگردانده شده، و همچنین نخستین برگردان پارسی بخشی از گزارش جهانگرد ترک عثمانی - اولیاء جلبی - را که به هنگام پادشاهی صفویان از نهاوند تاریخی و باروی استوار آن دیدن کرده، خواهید یافت. آنچه در اینجا به شما پیشکش می شود، راستی های گذشته این سامان، به گواه یافته ها و به دور از گزافه گویی هاست.

رویه هایی از کتاب، در برگه های تازه از پهنه کاوشگری تپه گیان است که از دستیابی به ساخته هایی از سنگ های آتشفشانی و برپایی آتش برای نخستین بار حکایت می کند؛ همچنین پرده بودا پس از راز اسکلتی ۵۵۰۰ ساله که نشان از رشد و ترقی دانش پزشکی (جراحی و جایگزینی مفرغ در استخوان فک) که در جهان کاوشگران تا امروز ناشناخته بوده است. این یافته های بی مانند گویای جایگاه ارزنده و ویژه گیان نهاوند در این زمینه هاست. امید است که این کوشش فرهنگی برای پژوهندگان سودمند افتد.

به جاست که با نام بردن از یکایک سروران ارجمندی که در پیگیری این کوشش ها مرا یاری داده اند، سپاسگزاری کنم:

آقای جانجان ریاست میراث فرهنگی شهرستان نهاوند، محمد مهدی آقاخانی، مدرس دانشگاه و پژوهشگر تاریخ معاصر و ابوالفتح مومن کارمند مرکز اسناد غرب که در درج حواشی و تعلیقات کتاب مزبور مرا یاری نمودند، راهنمایی ها و زحمات ایشان در خور ستایش و تقدیر است.

مرتضی کیانی

۱۳۹۸/۴/۳۰